

مسیر جدیدی برای زباله ها

زهره زرکش فریمانی بانوی محله شهیدقربانی و کارشناس سازمان مدیریت پسماند شهرداری مشهد است. او معتقد است مدیریت پسماند فقط جمع آوری و دور کردن زباله نیست؛ بخشی از آن به تغییر یک نگاه فراگیر مربوط می شود؛ «ما باید بدانیم هر چیزی که مصرفش تمام شده، الزاماً دورریختنی و بی ارزش نیست. هر بار که می خواهیم چیزی را دور بریزیم اول خوب نگاهش می کنیم تا مطمئن بشوم می شود دوباره آن را در راهی مصرف کرد یا نه. گاهی یک ماده دورریختنی می تواند وارد چرخه دیگری شود و در قالبی تازه دوباره ارزش پیدا کند. هنریکی از همین مسیرهاست.»

در خانه فریمانی، این تغییر نگاه را می توان در ظرف های مختلفی دید که هر کدام محل دیو یک نوع پسماند است. ظروفی مجزا برای هسته های کوچک سیب و گلابی، پوست تخمه، پوست تخم مرغ، کلاهی خرما، تفاله چای و... همه این ها مواد اولیه خلق یک اثر هنری اند. می گوید:

همه این ها را با حوصله جمع می کنم و بعد از شستن و تمیز کردن، خشک و آماده می شوند برای استفاده. در این مسیر همه اعضای خانواده کمک کار من هستند؛ به خصوص مادرم با صبر و حوصله پسماندهای تر را برای من آماده می کند. اتفاق جالب و حائز اهمیتی که می افتد این است که در خانه ما پسماند تر ارزش و اعتبار خودش را دارد. مثلاً در خانواده های دیگر اگر یک هسته کوچک سیب از دستشان بیفتد شاید اتفاق خیلی مهمی نباشد. اما من وقتی یک هسته سیب یا یک کلاهی خرما از دستم بیفتد تا پیدایش نکنم بی خیال نمی شوم.

قصه ای که از تفاله چای شروع شد

جلو می روم و از نزدیک نگاهی به آثار هنری زهره خانم می اندازم. آن ها از دور شبیه نقاشی هستند اما وقتی از نزدیک نگاهشان می کنم دیدن آن همه جزئیات و طرح و رنگ، آن هم بدون استفاده از ذره یا قلم مواد را به شگفتی می اندازد. جالب این است که هر کدام از ماده اولیه ای تقریباً مرتبط با ماهیت خودشان درست شده است. با استفاده از پوست تخمه و تابلو نیوتن، به خاطر نقش کشف جاذبه با هسته های سیب ساخته شده. اولین کار فریمانی ساخت پرتره لئوناردو داونچی با استفاده از تفاله کله مورچه بود. تابلویی که پس از نزدیک به ۶ سال، بافت آن هنوز بی عیب و نقص مانده است؛ «قصه این کار از زمان کرونا شروع شد. وقتی به خاطر شرایط دور از کار توی خانه بودم به فکر انجام چنین کاری افتادم. طرح راروی یک مقوای معمولی که اتفاقاً آن هم نوعی پسماند بود. کشف بعد از آنکه تفاله های چای را روی آن چسباندم. تمام هزینه این تابلو یک چسب بود و البته یک سال زمانی که برای ساخت آن گذاشتم. حتی برای انتخاب تفاله وقت صرف می کردم و بعد آن را در طرح جای می کردم و می چسباندم.»

بانوی محله شهیدقربانی از تجربه ۲۰ ساله اش در بازآفرینی دورریزها در دنیای هنرمی گوید

هنر دوباره دیدن
با چاشنی خلاقیت

سکینه تاجی اگر به شما بگویند چیزهایی که هر روز بدون لحظه ای درنگ، راهی سطل زباله می کنیم، می توانند ماده اولیه خلق یک اثر هنری باشند، چه واکنشی خواهید داشت؟ اگر بدانید، چیزهایی مثل تفاله چای، پوست تخمه، هسته میوه ها، پوست تخم مرغ، کلاهی خرما و حتی پوست میوه ها و برگ درختان، می توانند تکه هایی کوچک از یک نقش و طرح بزرگ در یک تابلو هنری باشند. باور می کنید؟ کافی است قبل از آنکه همه این چیزها را به نام زباله از جلو چشم هایمان دور کنیم، با اندکی مکت نگاه دوباره به آن ها بیندازیم. کاری که زهره فریمانی سال ها است مشغول انجام آن است و به دورریزهای معمولی یک خانه و آشپزخانه نه به چشم زباله که با نگاهی خریدارانه توجه می کند. با این اعتقاد که آنچه همه زباله و پسماند می نامند، هنوز ظرفیت بزرگی برای ادامه زندگی دارد. مسیری که می تواند پسماندها را از سطل زباله به روی بوم ببرد و از چیزی که قرار بود فراموش شود، اثری زیبا و ماندگار بسازد. این روایت کارمندی پرتلاش و مسئولیت پذیر است که معتقد است پسماند پایان راه نیست؛ شاید درست از جایی که ما آن را تمام شده می بینیم، بتوان برایش زندگی دیگری آغاز کرد.

اثر هنری
ابوالقاسم فردوسی
با استفاده از برگ درخت

اثر هنری
پرتره لئوناردو داونچی
با استفاده از تفاله چای

اثر هنری
چارلی چاپلین با
استفاده از پوست تخمه